

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 32/2021-85

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou Cívik Legal s. r. o., Seberínho 6C, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Milan Cívik, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Tost 45/2020 z 12. novembra 2020 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Tost 45/2020 z 12. novembra 2020 **boli porušené** základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Tost 45/2020 z 12. novembra 2020 v časti vzťahujúcej sa na sťažovateľa **z r u š u j e**.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **680,74 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 30. decembra 2020 domáha vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 48 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a čl. 6 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením

Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 4 Tost 45/2020 z 12. novembra 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a prikázať najvyššiemu súdu prepustiť ho neodkladne z väzby na slobodu.

2. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 32/2021-42 z 19. januára 2021 prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie v celom rozsahu a návrhu na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia nevyhovel.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi je vedené trestné konanie pre zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a pre zločin zasahovania do nezávislosti súdu podľa § 342 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona.

4. Sťažovateľ bol uznesením Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „špecializovaný súd“) č. k. 6 Tp 4/2020 z 31. októbra 2020 (ďalej len „uznesenie špecializovaného súdu“) vzatý do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. b) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) s tým, že jeho väzba začala plynúť 28. októbra 2020 o 12.50 h. Špecializovaný súd neprijal písomný sľub sťažovateľa a jeho väzbu nenahradil dohľadom probačného a mediačného úradníka. Uznesením špecializovaného súdu boli do väzby vzatí aj ďalší dvaja obvinení [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ].

5. Proti uzneseniu špecializovaného súdu podali sťažnosť sťažovateľ, prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky a taktiež ďalší dvaja obvinení.

6. Najvyšší súd napadnutým uznesením okrem iného zrušil uznesenie špecializovaného súdu vo výrokoch II až V vo vzťahu k sťažovateľovi a sťažovateľa vzal do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku, jeho písomný sľub neprijal a jeho väzbu nenahradil dohľadom probačného a mediačného úradníka.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, že uznesenie č. k. VII/3 Gv 76/19/1000 z 27. októbra 2020, ktorým mu bolo vznesené obvinenie (ďalej len „uznesenie o vznesení obvinenia“), do dňa podania tejto ústavnej sťažnosti vôbec nenadobudlo právoplatnosť, keď o ním podanej sťažnosti proti tomuto uzneseniu nebolo rozhodnuté. Uznesenie o vznesení obvinenia je podľa jeho názoru nezákonné a neodôvodnené, keď jeho základom má byť výlučne výpoveď svedka [REDAKOVANÉ] a svedkyne [REDAKOVANÉ] teda svedkov kajúcnikov, ktorí sa sami priznali k rozsiahlej korupčnej trestnej činnosti a zneužívaniu právomoci verejného činiteľa a proti sťažovateľovi vypovedajú výlučne s cieľom získania benefitu zníženia trestu. Základom na vznesenie obvinenia akejkoľvek osobe nemôže byť podľa sťažovateľa izolovaná výpoveď kajúcnika, ktorá nie je podporená žiadnymi ďalšími dôkazmi, čo podľa neho vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu (II. ÚS 55/09). Navyše, dôveryhodnosť týchto svedkov vôbec nebola skúmaná a svedok [REDAKOVANÉ] vypovedal výmenou za svoju úplnú beztrestnosť.

8. Ak sa v prípade svedka [REDAKOVANÉ] odkazovalo na komunikáciu v aplikácii Threema, sťažovateľ tvrdí, že viacerí iní svedkovia v danej veci popreli skutočnosti uvádzané svedkom [REDAKOVANÉ]. Taktiež táto komunikácia podľa sťažovateľa neobsahuje žiadne skutočnosti vzťahujúce

sa na skutky, ktoré mal on spáchať. Naopak, existuje rozsiahla komunikácia svedka [REDAKOVANÉ] s viacerými osobami, a to aj vo vzťahu ku kauze „Carlton“, v ktorej mal svedok [REDAKOVANÉ] ovplyvňovať sudcov. O nedostatku vierohodnosti výpovede svedka [REDAKOVANÉ] mala vypovedať aj [REDAKOVANÉ], ktorá uviedla, že svedok [REDAKOVANÉ] mal sudkyne Okresného súdu Bratislava I nazývať „svojimi sliapkami“, ktoré mu vo všetko vyhovejú, a taktiež mal svedok [REDAKOVANÉ] monitorovať nápad vecí na tomto súde s cieľom vyfiltrovania konaní, v ktorých by ich výsledok v budúcnosti mohol ovplyvniť. Svedkovi [REDAKOVANÉ] bolo odložené vznesenie obvinenia napriek tomu, že z jeho vlastného priznania vyplýva, že korupčnú trestnú činnosť mal on sám organizovať, a teda sa v jeho prípade nemohlo postupovať podľa § 205 ods. 1 Trestného poriadku. Svedkovi [REDAKOVANÉ] navyše dosiaľ neboli zaistené finančné prostriedky, ktoré mal korupčnou trestnou činnosťou získať.

9. Pokiaľ ide o svedkyňu [REDAKOVANÉ] tá mala podľa sťažovateľa v kauze „Carlton“ spolupracovať so svedkom [REDAKOVANÉ] a dôveryhodnosť jej výpovede tiež znižuje skutočnosť, že sťažovateľ ako predseda Okresného súdu Bratislava III nesúhlasil s jej prestupom na Okresný súd Bratislava I, čo písomne oznámil Súdnej rade Slovenskej republiky a Krajskému súdu v Bratislave. Podobne ako svedok [REDAKOVANÉ] aj svedkyňa [REDAKOVANÉ] chce podľa sťažovateľa zakrývať vlastnú trestnú činnosť.

10. Uznesenie o vznesení obvinenia je taktiež neurčito vymedzené v bode 17 a nie je ani riadne odôvodnené. Skutok č. 17 je vymedzený štyrmi neurčitými okolnosťami, a to nezisteným časom, nezisteným miestom, neurčitou osobou a neurčitém úplatkom. Tento skutok je podľa sťažovateľa účelovo „nadkvalifikovaný“ z prečinu nepriamej korupcie podľa § 336 ods. 2 Trestného zákona, čo má vyplývať aj z uznesenia prvej námestníčky generálneho prokurátora Slovenskej republiky č. k. XVI Gn/10/20/1000 z 15. mája 2020. Ani skutok vymedzený v bode 16 podľa sťažovateľa nenapĺňa obligatórne znaky skutkovej podstaty trestného činu zasahovania do nezávislosti súdu podľa § 342 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona. Z uznesenia o vznesení obvinenia nie je podľa jeho názoru zrejmé, ako mal svedkyňu [REDAKOVANÉ] ovplyvňovať, aby si ona ako sudkyňa nesplnila svoje povinnosti. Sťažovateľ k tomuto ďalej uvádza, že podľa výpovede svedkyne [REDAKOVANÉ] sa jej mal spýtať, či „*sa vie na vec pozrieť a či sa dá rozhodnúť v prospech jednej zo strán*“, na čo si mala svedkyňa [REDAKOVANÉ] vec pozrieť a sťažovateľovi oznámiť, že „*návrhu sa nedá vyhovieť*“.

11. Podľa názoru sťažovateľa aj ústavný súd vo svojom uznesení č. k. PL. ÚS 4/2020 z 12. marca 2020, ktorým ústavný súd nedal súhlas na jeho vzatie do väzby, vyslovil pochybnosti o dôvodnosti jeho trestného stíhania.

12. Sťažovateľ považuje svoje trestné stíhanie za výsledok mediálnej propagandy, dezinformovania verejnosti a politických tlakov v nadväznosti na jeho nezávislé právne názory a konzervatívne hodnotové postoje. Jeho diskreditácia mala začať po uverejnení rozhovoru na tému zrušenia tzv. Mečiarových amnestií v roku 2017. Po uverejnení rozhovoru mal byť sťažovateľ neoprávnene sledovaný novinármi a difamovaný v rôznych novinových článkoch. Do tlaku na orgány činné v trestnom konaní a súdy sa podľa sťažovateľa zapojili aj predstavitelia štátu, medzi nimi aj podpredseda Národnej rady Slovenskej republiky, ktorý podľa sťažovateľa „*netají radosť*“ z jeho väzobného stíhania, čo v konečnom dôsledku môže predstavovať až zásah do práva sťažovateľa na prezumpciu neviny. Sťažovateľ zdôrazňuje, že verejní činitelia sa nemôžu počas trestného

konania vyjadrovať spôsobom, ktorý posilňuje verejnosť v presvedčení o vine stíhanej osoby. Vyjadrenia podpredsedu Národnej rady Slovenskej republiky znížili podľa jeho názoru jeho šance na spravodlivé súdne konanie a ovplyvnili aj závery najvyššieho súdu vyjadrené v napadnutom uznesení.

13. Pokiaľ ide o väzobné dôvody, sťažovateľ okrem nesprávnej právnej kvalifikácie spáchaných skutkov poukazuje na nízku závažnosť predmetnej trestnej činnosti a na absenciu akéhokoľvek kolúzneho konania z jeho strany po výpovedi svedka [REDAKOVANÉ] od ktorej ubehlo už niekoľko mesiacov. Vec sa momentálne podľa sťažovateľa už nenachádza v počiatočnom štádiu konania, trestné stíhanie trvá už 9 mesiacov a orgány činné v trestnom konaní nevykonali za tento čas ani jediný dôkaz a tvrdenia dvoch svedkov kajúcnikov vôbec nepreverili.

14. Vznesenie obvinenia v októbri 2020 na základe výpovedí svedka [REDAKOVANÉ] z februára a júna 2020 tak možno podľa sťažovateľa považovať za účelové, pretože sťažovateľ od novembra 2020 nevykonáva funkciu sudcu, a práve nevykonávanie funkcie sudcu podľa neho predstavovalo jediný dôvod na vydanie súhlasu na jeho vzatie do väzby ústavným súdom (uznesenie č. k. PL. ÚS 26/2020-83 z 29. októbra 2020).

15. Sťažovateľ ďalej pred ústavným súdom namieta, že došlo k porušeniu jeho práva na zákonného sudcu, keď o jeho sťažnosti proti uzneseniu špecializovaného súdu mal najvyšší súd v zmysle príslušného rozvrhu práce rozhodovať v senáte v zložení sudca [REDAKOVANÉ] a sudkyne [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] pričom napadnuté uznesenie bolo vydané v senáte zloženom zo sudcov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]

16. Sudca [REDAKOVANÉ] je v danej veci podľa názoru sťažovateľa zaujatý, a to pre jeho mediálne vyjadrenia k policajnej akcii „Búrka“, kritiku rozhodovania ústavného súdu o vydaní a nevydaní súhlasu na vzatie sudcov do väzby, a taktiež z dôvodu, že svedok [REDAKOVANÉ] mal podľa sťažovateľa vypovedať aj o zasahovaní sudcu [REDAKOVANÉ] do rozhodovania najvyššieho súdu vo veci rozpustenia politickej strany ĽSNS. Sudca [REDAKOVANÉ] tak môže v ďalšom konaní vystupovať v procesnom postavení svedka. Navyše, sudca [REDAKOVANÉ] podľa názoru sťažovateľa prakticky zaujal k výpovedi svedka [REDAKOVANÉ] postoj spochybňujúci jej dôveryhodnosť, keďže tento svedok sa mal vyjadrovať aj k ovplyvňovaniu najvyššieho súdu v už spomínanej veci návrhu na rozpustenie politickej strany ĽSNS.

17. Najvyšší súd mal porušiť sťažovateľovo právo na prezumpciu nevinu, keď sa v napadnutom uznesení vo vzťahu k nemu vyjadroval spôsobom, ako keby o sťažovateľovej vine neboli žiadne pochybnosti. Taktiež mal ignorovať dobrú povesť a bezúhonnosť sťažovateľa a nenáležite poukazovať na „modus operandi“ jeho konania a „zabehnutosť“ trestnej činnosti.

18. Ak podľa najvyššieho súdu existuje riziko sťažovateľovho kolúzneho konania, sťažovateľ tvrdí, že počas 9 mesiacov od prepustenia na slobodu mal dostatok času takto konať, preto záver najvyššieho súdu v tomto čase už neobstojí. Skutočnosť, že v konaní musia ešte byť vypočuté ďalšie osoby, ešte neznamená, že sťažovateľ na nich bude kolúzne pôsobiť.

19. Pokiaľ ide o preventívnu väzbu, sťažovateľ tvrdí, že akékoľvek pokračovanie v trestnej činnosti je vzhľadom na jeho mediálnu, spoločenskú a profesijnú diskreditáciu spojenú so sociálnou izoláciou počas núdzového stavu vylúčené. Podľa sťažovateľa je správny záver vyjadrený v uznesení špecializovaného súdu o neexistencii väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c)

Trestného poriadku, keď sťažovateľ už nepôsobí ako sudca, má pozastavený výkon advokácie a po zverejnení difamujúcich informácií je vylúčené, aby pokračoval v predmetnej trestnej činnosti. Prácu sťažovateľa ako právnik, prostredníctvom ktorej zabezpečuje prostriedky na život pre seba a pre svoju rodinu, nemožno podľa jeho názoru považovať za naplnenie označeného väzobného dôvodu.

20. Porušenie svojich práv vidí sťažovateľ aj v tom, že nebol prijatý jeho písomný sľub a jeho väzba nebola nahradená dohľadom probačného a mediačného úradníka. Tvrdí, že 22 rokov slúžil Slovenskej republike ako prokurátor a sudca, že požíval dobrú povesť a rešpekt v odborných kruhoch, čo však najvyšší súd nedostatočným spôsobom zohľadnil.

21. Sťažovateľ napokon tvrdí, že najvyšší súd neposudzoval proporcionalitu jeho väzby vo vzťahu k jeho rodinnému životu. Sťažovateľ je otec dvoch maloletých detí, ktoré sú na neho citovo naviazané.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu, replika sťažovateľa a ústne pojednávanie

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

22. Najvyšší súd vo svojom vyjadrení uviedol, že ak mal sťažovateľ obavy, že jeho vec môže byť pridelená sudcovi, ktorého on sám nepovažuje za nezaujatého, mal v rámci zásady právo patrí bdelym postupovať tak, aby takúto námietku zaujatosti skutočne mohol uplatniť, teda mal sa zaujímať – sám alebo prostredníctvom svojho právneho zástupcu – ktorému sudcovi a ktorému senátu bola na najvyššom súde jeho vec pridelená.

23. K vyjadreniu najvyššieho súdu bolo pripojené aj vyjadrenie senátu 4 T, ktorý poukázal na to, že konečná právna kvalifikácia skutkov je pri rozhodovaní o väzbe dôležitá z hľadiska lehoty väzby, avšak na stupeň podozrenia o ich spáchaní, resp. na posudzovanie materiálnych podmienok väzby v prípade, ak skutok vykazuje znaky trestného činu, nemá kardinálny vplyv.

24. Námietka sťažovateľa vo vzťahu k zrejmej nesprávosti v odôvodnení napadnutého uznesenia (ovplyvňovanie trestných vecí) nemá vplyv na ťažiskové závery sťažnostného súdu a je reparovateľná postupom podľa § 174 ods. 1 Trestného poriadku *per analogiam*.

25. O sťažnosti sťažovateľa bolo rozhodnuté v zložení senátu v súlade s príslušným rozvrhom práce, ktorý je verejne prístupný na webovom sídle najvyššieho súdu a s ktorým mal sťažovateľ možnosť sa oboznámiť. V rámci tohto rozvrhu práce mal sťažovateľ aj možnosť oboznámiť sa so zastupovaním členov senátu. Nie je povinnosťou súdu informovať obvineného ani inú stranu konania o zložení senátu v konkrétnej veci. Takýto postup by nebol účelný s ohľadom na zmysel zastupovania, ktorým je „vykryť“ náhlu neprítomnosť sudcu a tiež s ohľadom na povinnosť vybavovať väzobné veci prednostne a urýchlene. Uvedené je zvýraznené v čase pandémie, keď je zastupovanie sudcov o to častejšie.

26. Pokiaľ ide o tvrdenia sťažovateľa vo vzťahu k sudcovi [REDAKOVANÉ] obsahovo identické námietky boli predmetom prieskumu najvyšším súdom, ktorý v uznesení č. k. 4 Ndt 18/2020 zo 7. júla 2020 objasnil, prečo tieto námietky nie sú spôsobilé vylúčiť sudcu z vykonávania úkonov trestného konania. Mediálne vyjadrenia sudcu [REDAKOVANÉ] neboli takého charakteru a intenzity,

že by boli spôsobilé vyvolať pochybnosti o jeho nezaujatosti. Kritika sudcu [REDAKOVANÉ] vo vzťahu k rozhodnutiam ústavného súdu, ktorým nedal súhlas na väzobné stíhanie sudcov, sa týkala toho, že sudca [REDAKOVANÉ] z nich nedokázal identifikovať skutočnosti, na základe ktorých ústavný súd rozhodol.

27. Vo vzťahu k výpovediam pána [REDAKOVANÉ] je potrebné zohľadniť, že tie mali byť učené pred viac ako rokom a do času rozhodovania o sťažnosti sťažovateľa nemal sudca [REDAKOVANÉ] vo veci postavenie svedka, nebolo mu doručené predvolanie a nebol ani nijak inak kontaktovaný orgánmi činnými v trestnom konaní, prípadne operatívnymi pracovníkmi Policajného zboru. Uvedené platí o to viac, že pán [REDAKOVANÉ] nevypovedal o svojej osobnej skúsenosti, ale mal ju mať „z druhej ruky“ od pani [REDAKOVANÉ]

28. Tvrdenia sťažovateľa o vydaní napadnutého uznesenia pod mediálnym či verejným tlakom, že v tejto veci ide o svojvoľnú kriminalizáciu vybraných subjektov a prejav „*kultúry udavačstva a strachu*“ vlastnej policajnému štátu, sú podľa senátu 4 T absolútne nevhodné a nemožno ich považovať za právnu argumentáciu hodnú osobitnej odpovede.

29. Vzhľadom na uvedené najvyšší súd navrhol ústavnej sťažnosti nevyhovieť.

III.2. Replika sťažovateľa:

30. Sťažovateľ vo svojej replike uviedol, že jeho právo na zákonného sudcu sa vzťahuje aj na konanie, v ktorom sa rozhoduje o jeho väzbe. Pokiaľ ide o tvrdenie najvyššieho súdu, že sa mal sám zaujímať o zloženie senátu, ktorý mal o jeho sťažnosti rozhodnúť, sťažovateľ poukázal na skutočnosť, že o rozhodnutí senátu v inom zložení, teda o zastupovaní sudcov sa dozvedel až z doručeného napadnutého uznesenia.

31. Právna kvalifikácia skutkov má podstatný význam pre rozhodnutie o väzbe, pretože pokiaľ trestné stíhanie nemôže viesť k uloženiu nepodmienečného trestu, nemôže byť väzba ani uvalená, čo je aj jeho prípad.

32. Pokiaľ ide o obavu z tzv. kolúzneho konania, sťažovateľ zdôraznil, že od vznesenia obvinenia 9. marca 2020 až do jeho opätovného zadržania 28. októbra 2020 kolúzne nekonal, teda takmer 8 mesiacov. Trestné stíhanie v čase, keď bol stíhaný na slobode, prebiehalo bez akýchkoľvek prekážok alebo obštrukcií, pričom sťažovateľ aktívne navrhoval vykonanie dôkazov. Ani samotní svedkovia neuviedli, že by na nich sťažovateľ kolúzne pôsobil.

33. Sťažovateľ má prerušený výkon funkcie sudcu, pozastavený výkon advokácie a nepôsobí už ani ako právnik. Počas pandémie je jeho izolácia ešte viac umocnená.

34. Podľa názoru sťažovateľa nemôže byť väzba zneužívaná ako prostriedok nátlaku na obvineného.

III.3. Ústne pojednávanie:

35. Podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) môže ústavný súd v konaní o ústavnej sťažnosti upustiť od ústneho pojednávania, ak je na základe podaní účastníkov a spisov predložených ústavnému súdu zrejmé, že od ústneho pojednávania

nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. Ústavný súd po oboznámení sa s predloženými dokumentmi dospel v tejto veci k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. Vzhľadom na uvedené ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

36. Podstata námietok sťažovateľa vo vzťahu k porušeniu jeho práv napadnutým uznesením smeruje k nezákonnosti a neústavnosti jeho väzby, a to jednak vo vzťahu k materiálnym a formálnym podmienkam väzby, a jednak vo vzťahu k nezákonnosti zloženia senátu najvyššieho súdu, ktorý rozhodoval o jeho sťažnosti.

37. Námietka sťažovateľa o nezákonnosti zloženia senátu rozhodujúceho o jeho sťažnosti predchádza jeho námietkam vo vzťahu k obsahu, resp. dôvodom samotného napadnutého uznesenia. Povedané inak, ak by o sťažovateľovej sťažnosti rozhodoval sudca či senát, u ktorých je relevantným spôsobom spochybnená nezaujatosť, táto skutočnosť by sama osebe opodstatňovala vyslovenie porušenia práv sťažovateľa a zrušenie napadnutého uznesenia, a teda v konečnom dôsledku aj docielene nápravy, ktorej sa sťažovateľ pred ústavným súdom domáha. Ústavný súd preto preskúma najskôr námietku sťažovateľa o porušení jeho práv v dôsledku toho, že o jeho sťažnosti rozhodoval ako člen senátu najvyššieho súdu sudca [REDAKOVANÉ] ktorého sťažovateľ považuje za zaujatého.

38. Ústavný súd na úvod pripomína, že princípy vzťahujúce sa na posudzovanie nestrannosti sudcov podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sa v rovnakej miere aplikujú aj na čl. 5 ods. 4 dohovoru. Nezávislosť a nestrannosť sú dôležitými základnými prvkami pojmu „súd“ v zmysle čl. 5 ods. 4 dohovoru (pozri rozsudok vo veci Baş proti Turecku z 3. 3. 2020, sťažnosť č. 66448/17, body 266 a 267). Povedané inak, štandardy nestrannosti a nezávislosti sudcov sa primerane aplikujú aj na rozhodovania o obmedzení osobnej slobody väzbou. Bolo by totiž nemysliteľné, aby čl. 5 ods. 4 dohovoru, ktorý sa môže týkať tak citlivých otázok, ako je pozbavenie osobnej slobody, nevyžadoval základnú požiadavku nestrannosti a nezávislosti (rozsudok vo veci Ali Osman Özmen z 5. 7. 2016, sťažnosť č. 42969/04, bod 85). Obdobné závery platia aj vo vzťahu k čl. 5 ods. 3 dohovoru, resp. čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru (pozri aj rozsudok Schiesser proti Švajčiarsku zo 4. 12. 1979, sťažnosť č. 7710/76, bod 29; rozsudok Veľkej komory vo veci Nikolova proti Bulharsku z 25. 3. 1999, sťažnosť č. 31195/96, bod 49).

39. Sťažovateľ tvrdí, že sudca [REDAKOVANÉ] je v jeho veci zaujatý pre jeho mediálne vyjadrenia k policajnej akcii „Búrka“, ako aj pre kritiku rozhodovania ústavného súdu o vydaní a nevydaní súhlasu na vzatie sudcov do väzby, a taktiež z dôvodu, že svedok [REDAKOVANÉ] mal podľa sťažovateľa vypovedať aj o zasahovaní sudcu [REDAKOVANÉ] do rozhodovania najvyššieho súdu vo veci rozpustenia politickej strany ĽSNS.

40. Najvyšší súd vo svojom vyjadrení vo vzťahu k tejto námietke sťažovateľa uviedol, že sťažovateľ sa mal o svoju právnu vec starať (právo patrí bdelym) a preveriť si, ktorý senát a v akom zložení bude o jeho sťažnosti rozhodovať.

41. Ústavný súd vníma argumentáciu najvyššieho súdu spočívajúcu v tom, že obvinený, ak je presvedčený, že niektorý zo sudcov sťažnostného súdu by vo vzťahu k nemu mohol byť zaujatý, môže sám alebo prostredníctvom svojho právneho zástupcu preveriť zloženie príslušného senátu podľa aktuálneho a verejne dostupného rozvrhu práce a zaujatosť daného sudcu, ak by mal vo veci rozhodovať, namietať ešte pred samotným rozhodnutím sťažnostného súdu.

42. Túto argumentáciu, aj keď by sa v niektorých prípadoch mohla javiť ako relevantná, je však v okolnostiach tejto veci potrebné vyhodnotiť ako nepresvedčivú.

43. Z predložených dokumentov vyplýva, že o sťažnosti sťažovateľa mal rozhodovať senát 4 T v zložení sudca [REDAKOVANÉ] a sudkyne [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. V dôsledku neprítomnosti sudkýň [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (praceneschopnosť a preventívna karanténa, pozn.) museli byť obe sudkyne ako členky senátu zastúpené. Ak by teda sťažovateľ či jeho právny zástupca preverili zloženie sťažnostného senátu podľa vtedy aktuálneho rozvrhu práce, aj tak by o konečnom zložení senátu nemali relevantnú, resp. konečnú informáciu. Ako na to poukázal aj senát 4 T najvyššieho súdu (pozri bod 25 tohto nálezu), zmyslom zastupovania je vyriešenie náhlej neprítomnosti sudcu v rámci konania o väzobnej veci, ktorú je potrebné rozhodnúť prednostne a urýchlene, pričom zastupovanie bolo ešte aktuálnejšie vzhľadom na komplikácie vyvolané pandemiou.

44. Preto, aj ak by sťažovateľ alebo jeho právny zástupca zisťovali zloženie senátu priamo na najvyššom súde – či už cez verejne dostupný rozvrh práce, alebo priamo dopytom na zloženie senátu, toto zloženie sa v krátkom čase mohlo meniť, pričom v skutočnosti sa aj zmenilo. Vzhľadom na uvedené by jediným z pohľadu sťažovateľa „nepriestrelným“ riešením situácie bolo, ak by sťažovateľ vopred namietať zaujatosť aj sudcu či sudcov, ktorý v jeho veci nerozhodujú, ale rozhodovať by vzhľadom na rozvrh práce a systém zastupovania mohli.

45. Podľa názoru ústavného súdu nemožno sťažovateľovi vyčítať neuplatnenie postupu spočívajúceho v tom, že by si vopred preveril zloženie sťažnostného senátu vrátane prípadných náhradníkov a následne preventívne namietať zaujatosť týchto náhradníkov, ak niektorého či niektorých z nich považuje za zaujatých (porov. rozsudok vo veci Sigríður Elín Sigfúsdóttir proti Islandu z 25. 2. 2020, sťažnosť č. 41382/17). O to viac uvedené platí v čase pandémie, keď je zastupovanie sudcov omnoho častejším javom a systém zastupovania sa týka väčšieho okruhu náhradníkov.

46. V tomto bode ústavný súd pripomína dôležitosť práva na nestranné rozhodovanie a rozhodnutie, ako aj skutočnosť, že svoju dostatočnú „bdelosť“ sťažovateľ a jeho právny zástupca preukázali preverením pôvodného zloženia senátu, v ktorom mal najvyšší súd rozhodovať.

47. Ústavný súd zároveň zdôrazňuje, že „v stávke“ je v takejto situácii aj dôvera, ktorú musia súdy vzbudzovať u tých, ktorí podliehajú ich právomoci (rozsudok vo veci Remli proti Francúzsku z 23. 4. 1996, sťažnosť č. 16839/90, bod 48).

48. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd konštatuje, že rešpekt k základnému právu sťažovateľa na osobnú slobodu, resp. jeho právu na slobodu a bezpečnosť vyžadoval, aby mal vzhľadom na špecifické okolnosti danej veci možnosť namietať v jeho veci rozhodujúceho sudcu, u ktorého mal obavu o nedostatku jeho nezaujatosti.

49. Primeraným spôsobom zabezpečenia tejto možnosti sťažnostným súdom, proti ktorého rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok, a teda prípadné rozhodovanie zaujatým sudcom

nemožno napraviť v systéme opravných prostriedkov podľa Trestného poriadku (porov. Rozsudok vo veci Mikhail Mironov proti Rusku zo 6. 10. 2020, sťažnosť č. 58138/09, bod 36), by podľa názoru ústavného súdu bolo upovedomenie právneho zástupcu sťažovateľa o zmene zloženia senátu, a to hoci aj v krátkom čase pred samotným rozhodovaním takto zmeneného senátu. Uvedené je potrebné vnímať aj v kontexte toho, že námietky zaujatosti proti sudcovi [REDAKOVANÉ] z dôvodu jeho vyjadrení v predmetnom rozhovore už boli uplatnené inými obvinenými. Najvyšší súd ich síce pôvodne vyhodnotil ako nedôvodné (pozri bod 26 tohto nálezu), tento svoj postoj však následne prehodnotil.

50. V tomto smere ústavný súd ďalej konštatuje, že námietky sťažovateľa proti sudcovi [REDAKOVANÉ] nemožno vnímať ako založené na abstraktných dôvodoch, prípadne ako už na prvý pohľad zjavne bezpredmetné (už citovaný Remli, bod 48). O tom okrem iného svedčí uznesenie najvyššieho súdu č. k. 1 TdoVS 1/2021 z 22. februára 2021, ktorým bol sudca [REDAKOVANÉ] vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania vo veci obvinenej [REDAKOVANÉ] a spol. vedenej na špecializovanom súde pod sp. zn. 5 Tp 2/2020. Označené rozhodnutie sa týka výrokov sudcu [REDAKOVANÉ] vo vzťahu k policajnej akcii „Búrka“ a v rámci nej zadržaných sudcov, pričom tieto výroky sudcu [REDAKOVANÉ] namieta aj sťažovateľ v tejto veci ako jeden zo zadržaných sudcov.

51. Úlohou ústavného súdu v tomto konaní v zásade nie je posúdenie nezaujatosti sudcu [REDAKOVANÉ] pri rozhodovaní o väzbe sťažovateľa, ale preverenie, či námietka zaujatosti sťažovateľa, ktorú by za iných okolností mohol a mal uplatniť, by mohla vyvolať zmeny v senáte rozhodujúcom o jeho sťažnosti. Ako už bolo uvedené, takúto situáciu nemožno v okolnostiach tejto veci vylúčiť.

52. Vzhľadom na skutočnosť, že nezaujatosť sudcu [REDAKOVANÉ] nebola v tomto konaní relevantným pôsobom preverená, sú spochybnené meritórne závery napadnutého uznesenia.

53. Ústavný súd preto rozhodol, že napadnutým uznesením došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a jeho práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

54. V nadväznosti na vyslovenie porušenia práv sťažovateľa ústavný súd napadnuté uznesenie v časti vzťahujúcej sa na sťažovateľa zrušil (bod 2 výroku tohto nálezu).

55. Ústavný súd najvyššiemu súdu vec na ďalšie konanie nevrátil, pretože zo zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľ bol medzičasom príkazom Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky 20. mája 2021 prepustený z väzby na slobodu. V zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu možno o väzbe rozhodovať iba *pro futuro*, teda do budúcnosti, nie so spätnou účinnosťou (I. ÚS 87/04, II. ÚS 595/2012, II. ÚS 200/2019, I. ÚS 409/2021).

56. Keďže sťažovateľ bol medzičasom prepustený z väzby na slobodu, aj rozhodovanie o návrhu sťažovateľa vydať príkaz najvyššiemu súdu prepustiť ho z väzby na slobodu stratil svoje opodstatnenie.

57. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd zrušil sťažovateľom napadnuté uznesenie najvyššieho súdu z dôvodu porušenia práva sťažovateľa na zákonného sudcu, ako aj vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ bol medzičasom prepustený z väzby na slobodu, by bolo nadbytočné a bez právneho a praktického významu, aby ústavný súd vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu

posudzoval aj ostatné námietky sťažovateľa smerujúce k spochybneniu dôvodnosti, resp. zákonnosti väzby sťažovateľa. Inak povedané, posudzovanie ostatných námietok sťažovateľa smerujúcich k spochybneniu dôvodnosti, resp. zákonnosti väzby ústavným súdom vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu, ktoré ústavný súd zrušil z dôvodu porušenia práva sťažovateľa na zákonného sudcu, by malo len čisto akademický význam bez akéhokolvek reálneho vplyvu na osobnú slobodu sťažovateľa (porov. II. ÚS 300/2021).

58. Uvedené platí aj vo vzťahu k námietkam porušenia práva na prezumpciu neviny sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru vyjadreniami sudcu [REDAKOVANÉ] a iných verejných činiteľov, resp. predstaviteľov štátu (t. č. podpredsedu Národnej rady Slovenskej republiky), či ním tvrdenou „mediálnou propagandou“, keďže samotné vyslovenie porušenia práv sťažovateľa podľa čl. 17 ústavy a čl. 5 dohovoru v rámci ústavného prieskumu rozhodovania o jeho väzbe je dostatočné na zjednanie nápravy. Predmet tohto konania je vymedzený rozhodovaním o osobnej slobode sťažovateľa väzbou, pričom o merite trestného obvinenia proti nemu je rozhodované v príslušnom súdnom konaní na všeobecnom súde. Sťažovateľ má možnosť uplatniť tieto svoje námietky v rámci predmetného trestného konania, prípadne prostredníctvom iných na to príslušných právnych prostriedkov (pozri rozsudok vo veci Abdulla Ali proti Spojenému kráľovstvu z 30. 6. 2015, sťažnosť č. 30971/12; tiež rozsudok vo veci Paulikas proti Litve z 24. 1. 2017, sťažnosť č. 57435/09).

59. Vo zvyšnej časti namietaného porušenia práv sťažovateľa napadnutým uznesením preto ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

60. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

61. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ o priznanie finančného zadosťučinenia nepožiadaval. Prípadné odškodnenie sťažovateľa preto nemôže byť predmetom rozhodovania ústavného súdu v tomto konaní (porov. rozsudok vo veci Salmanov proti Slovensku z 20. 1. 2022, sťažnosť č. 40132/16, bod 84 a nasl.).

V.

Trovy konania

62. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 680,74 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

63. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2020 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu) a jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 (replika sťažovateľa k vyjadreniu krajského súdu a zúčastnenej osoby), teda 567,28 eur. Uvedenú sumu bolo potrebné navýšiť o daň z pridanej hodnoty na celkovú sumu 680,74 eur.

64. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového

poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. apríla 2022

Miloš Maďar
predseda senátu